

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Divi Thomae Aqvinatis Doctoris Angelici Opera Omnia

Summa diligentia ad exemplar Romanæ Impreßionis restituta

Secunda secundae Summa Theologiae

Thomas <von Aquin, Heiliger>

Venetiis, 1593

5 vtrum vouere sit actus larriæ, vel religionis.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-72772](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-72772)

ad principium procedendo, ut a notioribus, & posterioribus fiat disciplina.

Epi. 45. non multum recitote a fine tomo 2.

In eodem articulo in responsione ad primum circa illud. Talis est necessitas uoti &c. dubium occurrit: quoniam falsum uideatur esse, quod necessitas uoti sit similis necessitati non peccandi: quoniam necessitas non peccandi est necessitas ad bonum, ut distinguitur contra malum, necessitas uero uoti est necessitas ad bonum, ut distinguitur contra minus bonum, quia materia propria uoti est bonum supererogationis, ut patet ex dictis, ad quod uotum necessitas: bonum autem supererogationis ut sic, non opponitur malo, sed minus bono, igitur.

Art. 1. & 2.

Præterea, uotum non necessitat ad bonum supererogationis absolute, sed ad tale bonum supererogationis, puta, peregrinationem, ieiunium &c. Hæc autem bona quandoque sunt impedita maioris boni, ita quod si ille non uouisset, quilibet consuleret sibi quod elemosinas, aut aliquid aliud maius supererogationis opus faceret, quam peregrinaretur. Ergo uotum necessitat ad bonum, habens per accidens animum impedimentum melioris. Constat autem, quod necessitas non peccandi non necessitat ad huiusmodi bona, sed ad bonum. Non est ergo talis necessitas uoti, sicut necessitas non peccandi. Nec est habens similitudinem quandam cum confirmatione beatorum propter eandem rationem, quorum oppositum in litera dicitur.

Epi. 45. post medium illius tom. 2.

Eadē epist. 45. a medio tomo 2.

Ad hanc dubitationem breuiter dicitur, quod similitudo, si in omnibus curreret, non esset similitudo, sed identitas: sufficit namque quod teneat quo ad id, in quo fit assimilatio. Hoc autem est in proposito firmitas, seu necessitas ad bonum.

necessitatem, quam uotum imponit, ergo non uideatur expediens homini, quod aliquid uoueat.

¶ 2 Præter. Nullus debet se periculis iniicere: sed quicumque uouet, se periculo iniicit, quia quod ante uotum sine periculo poterat præteriri, si non seruetur post uotum, periculosum est. Vnde Aug. * dicit in epistola ad Armentarium, & Paulinam. Quia iam uouisti, iam te obstrinxisti, aliud facere tibi non licet. Non talis eris, si non feceris quod uouisti, qualis mansisses, si nihil tale uouisses: minor enim tunc esses, non peior. Modo autem tanto, quod ablit, miserior si fidem Deo fregeris, quanto beatior si persolueris, ergo non expedit aliquid uouere.

¶ 3 Præter. Apostolus dicit primæ ad Cor. 4. Imitatores mei estote, sicut & ego Christi: sed non legitur neque Christum aliquid uouisse, nec Apostolus, ergo uideatur quod non expedit aliquid uouere.

SED CONTRA est, quod dicitur in Psal. 75. Vouete, & reddite Domino Deo uestro.

RESPON. Dicendum, quod sicut supra dictum * est, uotum est promissio Deo facta. Alia autem ratione promittitur aliquid homini, & alia ratione Deo. Homini quidem promittimus aliquid propter eius utilitatem, cui utile est & quod ei aliquid exhibeamus, & quod eum de futura exhibitione prius certificemus: sed promissionem Deo facimus non propter eius utilitatem, sed propter nostram. Vnde Augustinus * dicit in prædicta epistola. Benignus exactor est, & non egenus, & qui non crescat ex redditibus, sed in se crescere faciat redditores. Et sicut id quod damus Deo, non est ei utile, sed nobis, quia quod ei redditur, reddenti additur, ut Augustinus ibidem * dicit: ita etiam promissio, qua Deo aliquid uouemus, non cedit in eius utilitatem, qui a nobis certificari non indiget, sed ad utilitatem nostram, in quantum uouendo uoluntatem nostram immobiliter firmamus ad id, quod expedit facere: & ideo expediens est uouere.

AD PRIMUM ergo dicendum, quod sicut non posse peccare non dimittit libertatem: ita etiam necessitas firmate uoluntatis in bonum, non dimittit libertatem, ut patet in Deo, & in beatis: & talis est necessitas uoti, similitudinem quandam habens cum confirmatione beatorum. Vnde Aug. dicit * in

eadem epistola, quod felix necessitas est, quæ in meliora compellit.

AD SECUNDUM dicendum, quod quando periculum nascitur ex ipso facto, tunc factum illud non est expediens, puta, quod aliquis per pontem ruinosum transeat fluvium: sed si periculum imminet ex hoc, quod homo deficit ab illo facto, non deficit propter hoc esse expediens. Sicut expediens est accedere equum, quando per accidens ex aliquo euentu possunt esse periculosa. Vnde dicitur Ecclesiastes. 11. Qui obseruat uentum, non seminat: & qui considerrat nubes, namquam metet. Periculum autem uouenti non imminet ex ipso uoto, sed ex culpa hominis, qui uoluntatem mutat transgrediens uotum. Vnde Augustinus * in eadem epistola. Non te uouisse penitet, immo gaudet iam tibi sic non licere, quod cum tuo detrimento licuisset.

AD TERTIUM dicendum, quod Christo secundum se non competeat uouere, tum quia Deus erat: tum etiam quia in quantum homo, habebat firmatam uoluntatem in bono quasi comprehensor existens, quamuis per quandam similitudinem ex persona eius dicatur in Psal. 65. * secundum glossam. Vota mea reddam in conspectu timentium eum. Loquitur autem de corpore suo, quod est Ecclesia. Apostoli autem intelliguntur uouisse pertinencia ad perfectionis statum, quando Christum relictis omnibus sunt secuti.

ARTICVLVS V.

Utrum uotum sit actus latrice, sive religionis.

AD QUINTUM sic proceditur. Videtur quod uotum non sit actus latrice, sive religionis. Omne enim opus uirtutis dicitur sub uoto: sed ad eandem uirtutem pertinere uidetur promittere aliquid, & facere illud, ergo uotum pertinet ad quilibet uirtutem, & non specialiter ad religionem. ¶ 2 Præter. Secundum * Tullium, ad religionem pertinet cultus, & ceremoniam Deo offerre: sed ille qui uouet, nondum aliquid Deo offerit, sed solum promittit, ergo uotum non est actus religionis. ¶ 3 Præter. Cultus religionis non debet exhiberi nisi Deo: sed uotum non solum fit Deo, sed etiam sanctis, &

ad cultu Dei pertinere. & propterea ex hoc, quod voto promissa ordinatur in Deum, inferatur ergo ordinatur in cultum. Non ergo ex hoc quod aliquid ordinatur in Deum, sed ex hoc quod aliquid promissum ordinatur in Deum, concluditur: ergo ordinatur in cultum diuinum. Vnde etiam credere, & sperare, qui sunt actus theologialium

praelatis, quibus religiosi p̄fiteres obedienciam vouent, ergo votum non est religiosis actus.

SED CONTRA est, quod dicitur laia 19. Colent cum in hostijs, & muneribus, & vota vouebunt domino, & soluent: sed colere Deum est proprie religionis, siue latria, ergo votum est actus latria, siue religionis.

RESPOND. Dicendum, quod sicut supra dictum * est, opus uirtutis ad religionem, seu latria pertinet per modum imperij, secundum quod ad diuinam reuerenciam ordinatur, quod est prius finis latria. Ordinare autem alios actus in suum finem, pertinet ad uirtutem imperantem, non ad uirtutes imperatas. Et ideo ipsa ordinatio actuum cuiuscumque uirtutis in seruitium Dei, est proprie actus latria. Manifestum est autem ex * praedictis, quod uotum est quaedam promissio Deo facta: & quod promissio nihil est aliud, q̄ ordinatio quaedam eius, quod promittitur in eum, cui p̄mittitur. Vnde uotum est ordinatio quaedam eorum, quae quis uouet in diuinum cultum, seu obsequium. Et sic patet, quod uouere proprie est actus latria, seu religionis.

AD PRIMUM ergo dicendum, quod illud quod cadit sub voto, quae

gens ieiunium praecipitur ab Ecclesia, non peccaret contra sobrietatem, seu abstinentiam, sed solum contra obedienciam, cuius oppositum superius, & inferius habetur. Est enim uotum lex singularis, sicut praecipitur lex communis.

Ad hoc dicitur, quod quia sancti sunt medij inter Deum & homines, & medium utriusque naturam lapit, ideo diuersa de sanctis sentiantur in proposito. Si enim confiderentur sancti ut homines, seu creaturae rationales capaces secundum se honoris, obediencie &c. sic promissiones quae eis fiunt, non sunt uota, sed possunt esse materia uoti. Et in hoc conueniunt sancti cum hominibus uariis, & sic considerat eos licet loquens de sanctis ex ea parte, qua distinguuntur a Deo. & uerum dicit. Si autem considerantur sancti ut sunt diij participatiue, immo ut in eis est, & honoratur Deus, sic promissiones eis factae sunt uota, quoniam Deo in ipsis fiunt. Et quoniam uoti nomen sonat promissionem Deo factam, ideo cum absolute quis uouet sancto aliquid, intelligitur uouere Deo in illo sancto: sicut blasphemans aliquem sanctum, intelligitur blasphemare Deum in sancto illo, ut superius dictum est, quia blasphemia solus Dei est. Simile namque est de uouere, quoniam soli Deo fit. Et confirmatur, quia aliter sanctis, aliter hominibus aliquid promittitur, sanctis namque promittitur sicut Deo, sicut ratione utilitatis sanctorum, aut certificationis eorumdem, sicut fit hominibus, ut patet in littera articuli precedentis. eadem ergo ratione uotum fit Deo, & sanctis. Nec obstat quod uouere fit actus latria, seu religionis: quoniam eiusdem uirtutis actus est uouere, & orare, & constat quod oramus sanctos in ordine ad Deum. Et confirmatur hoc ex eo, quod uouente non recurrit ad sanctos, nisi sicut orantes ad eoldem recurrit: sicut cum certa ratione nesciamus, an sancti nostra uota cognoscant, quamuis pie hoc credamus, consequens est, ut uouedo sanctis ad

doque est actus alterius uirtutis, sicut ieiunare, & continentiam seruare. Quadoque uero est actus religionis, sicut sacrificium offerre, vel orare: utrorumque tamē promissio Deo facta ad religionem pertinet, ratione iam * dicta. Vnde patet, quod uotum quoddam pertinet ad religionem ratione solius promissionis Deo factae, quae est essentia uoti: quadoque etiam ratione rei promissae, quae est uoti materia.

AD SECUNDUM dicendum, quod ille qui promittit, in quantum se obligat ad dandum, iam quodammodo dat: sicut dicitur fieri aliquid, cum fit causa eius, quia effectus uirtute continetur in causa. Et inde est quod non solum dandi, sed etiam promittendi gratia aguntur.

AD TERTIUM dicendum, quod uotum soli Deo fit, sed promissio etiam potest fieri homini: & ipsa promissio boni, quae fit homini, potest cadere sub voto, in quantum est quoddam opus uirtuosum. Et per hunc modum intelligendum est uotum, quo quis uouet aliquid sanctis, uel praelatis, ut ipsa promissio facta sanctis, uel praelatis cadat sub uoto materialiter, in quantum homo uouet Deo se impleturum, quod sanctis, uel praelatis promittit.

AD HUIUS euidentiam primo sciendum est, quod inter praecipua legis, & uota, est conuenientia secundum aliquid, & differentia secundum aliquid. Conueniunt siquidem in hoc, quod tam praecipitur, quam uoti materia est actus uirtutis: praecipitur siquidem lex quae sunt iustitia, mansuetudo, temperantia &c. Different uero in hoc, quod materia praecipitur est actus necessarius ad uirtutem, sine quo saluari nequit, siue ista necessitas sit ex natura actus absolute, ut patet de honoratione parentum (si ne ea siquidem non potest saluari pietas, & de furto, homicidio, adulterio &c. cum quibus non stat irritus) siue ista necessitas sit ex positione legis, ut patet de coniunctione carnali cum conianguineis, uel affinis in secundo, & alijs gradibus. Est enim huiusmodi abstinentia necessaria ad castitatem, non ex natura actus & uirtutis, ut patet in antiquorum sanctis matrimonijis in talibus gradibus, sed ex legis determinatione. Et simile est de ieiunio respectu abstinentiae, & alijs huiusmodi. Materia uero uoti est actus supererogatorius, nec ex uoto fit talis actus necessarius ad uirtutem illam: quoniam uotum non respicit uirtutem illam ut finem, sicut lex, cuius est facere homines uirtuosos, sed fit ex uoto talis actus necessarius ad uirtutem religionis ex hoc ipso, quod assumitur ut materia uoti, ita quod actus uoto promissus, puta, ieiunare sabbatho, qui est supererogatorius respectu operantis, & uirtutis illius, ad quem spectat actus ille, puta, ieiunare, factus est ex uoti necessitate respectu operantis, & respectu religionis cuius est uouere, & reddere uota, & non est factus necessarius respectu illius uirtutis, cuius actus ieiunare est, puta, abstinentiae, ita quod sicut praecipitur positum subsistit actum ieiunij uirtuti abstinentiae, tamquam necessarius ad illam: & propterea frangens ieiunium

facto seruatur in professione fratrium ordinis Praedicatorum uouendum Deo. Beatae Mariae, beato Dominico, & omnibus sanctis, quod erunt obedienciam praelato suo.

In eadem responsione dubium occurrit, An quando in uoto concurrunt duae promissiones, altera uel materia, altera uel essentia uoti, si quis transgressor uoti exterioriter, peccatum durum speciem incurrit, uel gratia. Voueo Deo, quod ero obediens praelato meo. Si sum inobediens, an peccem solum contra uotum, an etiam contra obedienciam uirtutem, ut sic peccatum fit & in specie sacrilegij, & in specie inobediencie. Et est ratio dubij, quia si sic dicitur, pari ratione uouens ieiunare die sabbathi, frangendo postmodum ieiunium peccabit etiam dupliciter, scilicet peccato gulae, & peccato sacrilegij: quod uidetur falsum, cum contingat frangere uotum ieiunij absque uoluntate sobrietate. Si uero non sic dicitur, pari ratione fran-

gens ieiunium praecipitur ab Ecclesia, non peccaret contra sobrietatem, seu abstinentiam, sed solum contra obedienciam, cuius oppositum superius, & inferius habetur. Est enim uotum lex singularis, sicut praecipitur lex communis.

Ad huius euidentiam primo sciendum est, quod inter praecipua legis, & uota, est conuenientia secundum aliquid, & differentia secundum aliquid. Conueniunt siquidem in hoc, quod tam praecipitur, quam uoti materia est actus uirtutis: praecipitur siquidem lex quae sunt iustitia, mansuetudo, temperantia &c. Different uero in hoc, quod materia praecipitur est actus necessarius ad uirtutem, sine quo saluari nequit, siue ista necessitas sit ex natura actus absolute, ut patet de honoratione parentum (si ne ea siquidem non potest saluari pietas, & de furto, homicidio, adulterio &c. cum quibus non stat irritus) siue ista necessitas sit ex positione legis, ut patet de coniunctione carnali cum conianguineis, uel affinis in secundo, & alijs gradibus. Est enim huiusmodi abstinentia necessaria ad castitatem, non ex natura actus & uirtutis, ut patet in antiquorum sanctis matrimonijis in talibus gradibus, sed ex legis determinatione. Et simile est de ieiunio respectu abstinentiae, & alijs huiusmodi. Materia uero uoti est actus supererogatorius, nec ex uoto fit talis actus necessarius ad uirtutem illam: quoniam uotum non respicit uirtutem illam ut finem, sicut lex, cuius est facere homines uirtuosos, sed fit ex uoto talis actus necessarius ad uirtutem religionis ex hoc ipso, quod assumitur ut materia uoti, ita quod actus uoto promissus, puta, ieiunare sabbatho, qui est supererogatorius respectu operantis, & uirtutis illius, ad quem spectat actus ille, puta, ieiunare, factus est ex uoti necessitate respectu operantis, & respectu religionis cuius est uouere, & reddere uota, & non est factus necessarius respectu illius uirtutis, cuius actus ieiunare est, puta, abstinentiae, ita quod sicut praecipitur positum subsistit actum ieiunij uirtuti abstinentiae, tamquam necessarius ad illam: & propterea frangens ieiunium

gens ieiunium praecipitur ab Ecclesia, non peccaret contra sobrietatem, seu abstinentiam, sed solum contra obedienciam, cuius oppositum superius, & inferius habetur. Est enim uotum lex singularis, sicut praecipitur lex communis.

Ad huius euidentiam primo sciendum est, quod inter praecipua legis, & uota, est conuenientia secundum aliquid, & differentia secundum aliquid. Conueniunt siquidem in hoc, quod tam praecipitur, quam uoti materia est actus uirtutis: praecipitur siquidem lex quae sunt iustitia, mansuetudo, temperantia &c. Different uero in hoc, quod materia praecipitur est actus necessarius ad uirtutem, sine quo saluari nequit, siue ista necessitas sit ex natura actus absolute, ut patet de honoratione parentum (si ne ea siquidem non potest saluari pietas, & de furto, homicidio, adulterio &c. cum quibus non stat irritus) siue ista necessitas sit ex positione legis, ut patet de coniunctione carnali cum conianguineis, uel affinis in secundo, & alijs gradibus. Est enim huiusmodi abstinentia necessaria ad castitatem, non ex natura actus & uirtutis, ut patet in antiquorum sanctis matrimonijis in talibus gradibus, sed ex legis determinatione. Et simile est de ieiunio respectu abstinentiae, & alijs huiusmodi. Materia uero uoti est actus supererogatorius, nec ex uoto fit talis actus necessarius ad uirtutem illam: quoniam uotum non respicit uirtutem illam ut finem, sicut lex, cuius est facere homines uirtuosos, sed fit ex uoto talis actus necessarius ad uirtutem religionis ex hoc ipso, quod assumitur ut materia uoti, ita quod actus uoto promissus, puta, ieiunare sabbatho, qui est supererogatorius respectu operantis, & uirtutis illius, ad quem spectat actus ille, puta, ieiunare, factus est ex uoti necessitate respectu operantis, & respectu religionis cuius est uouere, & reddere uota, & non est factus necessarius respectu illius uirtutis, cuius actus ieiunare est, puta, abstinentiae, ita quod sicut praecipitur positum subsistit actum ieiunij uirtuti abstinentiae, tamquam necessarius ad illam: & propterea frangens ieiunium

gens ieiunium praecipitur ab Ecclesia, non peccaret contra sobrietatem, seu abstinentiam, sed solum contra obedienciam, cuius oppositum superius, & inferius habetur. Est enim uotum lex singularis, sicut praecipitur lex communis.

Ad huius euidentiam primo sciendum est, quod inter praecipua legis, & uota, est conuenientia secundum aliquid, & differentia secundum aliquid. Conueniunt siquidem in hoc, quod tam praecipitur, quam uoti materia est actus uirtutis: praecipitur siquidem lex quae sunt iustitia, mansuetudo, temperantia &c. Different uero in hoc, quod materia praecipitur est actus necessarius ad uirtutem, sine quo saluari nequit, siue ista necessitas sit ex natura actus absolute, ut patet de honoratione parentum (si ne ea siquidem non potest saluari pietas, & de furto, homicidio, adulterio &c. cum quibus non stat irritus) siue ista necessitas sit ex positione legis, ut patet de coniunctione carnali cum conianguineis, uel affinis in secundo, & alijs gradibus. Est enim huiusmodi abstinentia necessaria ad castitatem, non ex natura actus & uirtutis, ut patet in antiquorum sanctis matrimonijis in talibus gradibus, sed ex legis determinatione. Et simile est de ieiunio respectu abstinentiae, & alijs huiusmodi. Materia uero uoti est actus supererogatorius, nec ex uoto fit talis actus necessarius ad uirtutem illam: quoniam uotum non respicit uirtutem illam ut finem, sicut lex, cuius est facere homines uirtuosos, sed fit ex uoto talis actus necessarius ad uirtutem religionis ex hoc ipso, quod assumitur ut materia uoti, ita quod actus uoto promissus, puta, ieiunare sabbatho, qui est supererogatorius respectu operantis, & uirtutis illius, ad quem spectat actus ille, puta, ieiunare, factus est ex uoti necessitate respectu operantis, & respectu religionis cuius est uouere, & reddere uota, & non est factus necessarius respectu illius uirtutis, cuius actus ieiunare est, puta, abstinentiae, ita quod sicut praecipitur positum subsistit actum ieiunij uirtuti abstinentiae, tamquam necessarius ad illam: & propterea frangens ieiunium

gens ieiunium praecipitur ab Ecclesia, non peccaret contra sobrietatem, seu abstinentiam, sed solum contra obedienciam, cuius oppositum superius, & inferius habetur. Est enim uotum lex singularis, sicut praecipitur lex communis.

Ad huius euidentiam primo sciendum est, quod inter praecipua legis, & uota, est conuenientia secundum aliquid, & differentia secundum aliquid. Conueniunt siquidem in hoc, quod tam praecipitur, quam uoti materia est actus uirtutis: praecipitur siquidem lex quae sunt iustitia, mansuetudo, temperantia &c. Different uero in hoc, quod materia praecipitur est actus necessarius ad uirtutem, sine quo saluari nequit, siue ista necessitas sit ex natura actus absolute, ut patet de honoratione parentum (si ne ea siquidem non potest saluari pietas, & de furto, homicidio, adulterio &c. cum quibus non stat irritus) siue ista necessitas sit ex positione legis, ut patet de coniunctione carnali cum conianguineis, uel affinis in secundo, & alijs gradibus. Est enim huiusmodi abstinentia necessaria ad castitatem, non ex natura actus & uirtutis, ut patet in antiquorum sanctis matrimonijis in talibus gradibus, sed ex legis determinatione. Et simile est de ieiunio respectu abstinentiae, & alijs huiusmodi. Materia uero uoti est actus supererogatorius, nec ex uoto fit talis actus necessarius ad uirtutem illam: quoniam uotum non respicit uirtutem illam ut finem, sicut lex, cuius est facere homines uirtuosos, sed fit ex uoto talis actus necessarius ad uirtutem religionis ex hoc ipso, quod assumitur ut materia uoti, ita quod actus uoto promissus, puta, ieiunare sabbatho, qui est supererogatorius respectu operantis, & uirtutis illius, ad quem spectat actus ille, puta, ieiunare, factus est ex uoti necessitate respectu operantis, & respectu religionis cuius est uouere, & reddere uota, & non est factus necessarius respectu illius uirtutis, cuius actus ieiunare est, puta, abstinentiae, ita quod sicut praecipitur positum subsistit actum ieiunij uirtuti abstinentiae, tamquam necessarius ad illam: & propterea frangens ieiunium

gens ieiunium praecipitur ab Ecclesia, non peccaret contra sobrietatem, seu abstinentiam, sed solum contra obedienciam, cuius oppositum superius, & inferius habetur. Est enim uotum lex singularis, sicut praecipitur lex communis.

gens ieiunium praecipitur ab Ecclesia, non peccaret contra sobrietatem, seu abstinentiam, sed solum contra obedienciam, cuius oppositum superius, & inferius habetur. Est enim uotum lex singularis, sicut praecipitur lex communis.

ieiunium Ecclesie, peccat contra abstinentiam, & non contra obedientiam formaliter, si desit cōtempusita uotum subternit, actū ieiunij uirtuti religionis, tanquam necessarium ad illam. Et propterea frangens ieiunium uotiuum peccat contra religionem, & non contra abstinentiam formaliter, si desit superfluitas gulæ opposita abstinentie.

ARTICVLVS VI.

Utrum magis sit laudabile, & meritorium facere aliquid ex uoto, quam sine uoto.

AD SEXTVM sic proceditur. Videtur, quod magis sit laudabile, & meritorium facere aliquid sine uoto, q̄ cū uoto. Dicitur enim. Prosper in secundo de uita contemplatiua. Sic abstine re, uel ieiunare debemus, ut non nos necessitati ieiunandi subdamus, ne iam non deuotū, sed inuiti rem uoluntaria faciamus: sed ille qui uouet ieiunium, subdit se necessitati ieiunandi. ergo melius esset si ieiunaret sine uoto.

¶ 2. Præter. Apost. dicit 2. Cor. 9. Vnusquisq; prout destinauit in corde suo non ex tristitia, aut ex necessitate. Hilarem. n. datore diligat Deus: sed quidam ea que uouet, ex tristitia faciunt, & hoc uidetur procedere ex necessitate, quam uotum imponit, quia necessitas contristans est, ut dicitur s. Metaph. ergo melius est aliquid facere sine uoto, quam cum uoto.

¶ 3. Præter. Uotum necessarium est ad hoc, q̄ firmetur uoluntas hominis ad rē quam uouet, ut supra * habitum est; sed non potest firmari melius uoluntas ad aliquid faciendum, quam cum actu facit illud. ergo non melius est facere aliquid cum uoto, quam sine uoto.

SED CONTRA est, quod super illud Psal. 75. Vouere, & reddere, dicitur glossa. Vouere uoluntati consilium: sed consilium non est nisi de meliori bono. ergo melius est facere aliquid melius opus ex uoto, q̄ sine uoto, quia qui facit sine uoto, implet tantum unum consilium, scilicet de faciendo: qui autem facit cum uoto, implet duo consilia, scilicet & uouendo, & faciendo.

RESPON. Dicendum, quod triplici ratione facere idem opus cum uoto est melius, & magis meritorium, quam facere sine uoto. Primo quidem, quia uouere sicut * dictum est, est actus laetitia, quæ est præcipua inter uirtutes morales. Nobilioris autem uirtutis est opus melius, & magis meritorium, unde actus inferioris

& contra obedientiam. ¶ Et ex his patet solutio primæ obiectionis, dicto pro regula, quod quando actus cadens sub necessitate uoti, sic transgressio uoti non uerò esset necessarius, quæ ultra transgressio

ris uirtutis est melior, & magis meritorium ex hoc, quod imperatur a superiori uirtute, cuius actus fit per imperium: sicut actus fidei, uel spei melior est si imperetur a charitate. Et ideo actus aliarum uirtutum moralium, puta, ieiunare, quod est actus abstinentiæ, & continere, quod est actus castitatis, sunt meliora, & magis meritoria si fiant ex uoto, quia sciam pertinet ad diuinum cultum, quasi quadam Dei sacrificia. Vnde * Augustinus dicit in libro de uirginitate, quod neque ipsa uirginitas, quia uirginitas est: sed quia Deo dedicata est, honoratur, quam fouet, & conseruat continentia pietatis. Secundo, quia ille qui uouet aliquid, & facit, plus se Deo subicit, quam ille qui solum facit. Subicit enim se Deo non solum quantum ad actum, sed etiam quantum ad potestatem, quia de cetero non potest aliud facere: sicut plus daret hominis, si daret ei arborem cum fructibus, quam qui daret ei fructus tantum, ut dicit * Anselmus in libro de similitudinibus: & inde est, quod etiam promittentibus gratiæ aguntur, ut * dictum est. Tertio, quia per uotum immobiliter uoluntas firmatur in bonum. Facere autem aliquid ex uoluntate firmata in bonum, pertinet ad perfectionem uirtutis, ut patet per * Philosophum in 2. Ethic. Sicut etiam peccare mente obliuata, aggravat peccatum, & dicitur peccatum in Spiritum sanctum, ut supra * dictum est.

AD PRIMUM ergo dicendum, quod auctoritas illa est intelligenda de necessitate coactionis, quæ uoluntarium causat, & deuotionem excludit. Vnde signanter dicitur. Ne iam non deuoti, sed inuoluntariam faciamus. Necessitas autem uoti per immobilitatem fit uoluntatis, unde & uoluntatem confirmat, & deuotionem auget: & ideo ratio non sequitur.

AD SECVNDVM dicendum, quod necessitas coactionis, in quantum est contraria uoluntati, tristitiam causat, secundum * Philosophum. Necessitas autem uoti in his, qui sunt bene dispositi, in quantum non a superiore, sed a seipso uotum est, minus diuini præcepti de uoto sentando. ¶ Super Quæstione octuagesima. In articulo 6. eiusdem q. 88. nota, quod cum in articulo 6. in quinto de specie bonitatis operis

Inf. q. 6. 189. ar. 2. cor. Et 3. q. 28. ar. 4. cor. Et 3. cor. c. 138. Et opus 17. c. 12. & opus sc. 18. c. 13. Li. 2. c. 24. in princ. & cit. s. ult. li.

Li. 5. text. 6. 90. 3.

Art. 3. huius quæst.

Ar. princ.

D. 1175.

peccatum. Imortale. Quod dico, quia possent alie deformitates leues adiungi. Vnde quia promissio de obedientia, quæ fit prælati ex se absolute obligat ad mortale, etiam si nunquam uoto formaretur, quoniam est in perpetuum obligationis uinculum: ideo transgressor uoti obedientiæ peccat dupliciter & contra uotum,